Answer Script Submission Email Id:
scm.sans.ss@gmail.com

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours 3rd Semester Examination, 2021-22

SANACOR07T-SANSKRIT (CC7)

INDIAN SOCIAL INSTITUTIONS AND POLITY

Time Allotted: 2 Hours — Full Marks: 50

The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.

क-विभागः

1. अधोलिखितेषु विषयेषु <u>यथेच्छमेकमाश्रित्य</u> संस्कृतेन देवनागरलिप्या च लघुप्रबन्धो विरच्यताम्। $5\times1 = 5$

(क) वर्तमानसमाजव्यवस्थायाः सर्वेषु एव क्षेत्रेषु उन्नत्यर्थं प्राचीनधर्मशास्त्रस्य किं तात्पर्यम् ?

(ख) समाजे बौद्धधर्मस्य कथं सुप्रभावः परिलक्ष्यते ? किमस्ति बौद्धधर्मस्य अन्येभ्यो धर्मेभ्यो वैशिष्ट्यम् तदालोच्यम्।

अथवा

अधोलिखितेषु श्लोकेषु यथेच्छ<u>मेकः</u> संस्कृतेन देवनागरलिप्या च व्याख्येयः। $5\times1 = 5$

(क) श्रुतिस्तु वेदो विज्ञेयो धर्मशास्त्रं तु वै स्मृतिः।
ते सर्वार्थेष्वमीमांस्ये ताभ्यां धर्मो हि निर्बभौ॥

(ख) धृतिः क्षमा दमोऽस्तेयं शौचमिन्द्रियनिग्रहः।
धोर्विद्या सत्यमक्रोधो दशकं धर्मलक्षणम्॥

2. अधः प्रदत्तेषु प्रश्नेषु यथेच्छं <u>पञ्च</u> प्रश्नाः संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च समाधेयाः। $2\times5 = 10$

(क) याज्ञवल्क्यनये किं धर्मलक्षणम् ?

(ख) मनुना यो धर्मः परिकीर्तितः तत्सर्वं कुत्र अभिहितम् ?

(ग) पुराणस्य पञ्चलक्षणानि कानि ?

(घ) धर्मशब्दस्य व्युत्पत्तिगतः कः अर्थः ?

(ङ) कति वेदाङ्गानि ? तानि वेदपुरुषस्य केन केनाङ्गेन तुलितानि ?

(च) मिताक्षरा केन विरचिता ? मन्वर्थमुक्तावली केन विरचिता ?

(छ) महाभारतस्य रचयिता कः ? अस्मिन् ग्रन्थे कति पर्वाणि सन्ति ?

ख-विभागः

3. यथेच्छ<u>मेकः</u> प्रश्नः संस्कृतेन देवनागरलिप्या च समाधेयः। $10\times1 = 10$

(क) ऋग्वदीयपुरुषसूक्तं तथा महाभारतस्य स्त्रीपर्व समाश्रित्य चतुर्वर्णव्यवस्थाविषये प्रबन्धः रचनीयः।

(ख) आ-वैदिकयुगात् समाजे नारीणाम् अवस्थितिः वर्णनीया।

4. प्रसङ्गोल्लेखपूर्वकं यथेच्छमेकस्य संस्कृतेन देवनागरलिप्या च व्याख्या कार्या। 5×1 = 5

(क) जात्युत्कर्षो युगे ज्ञेयः सप्तमे पञ्चमेऽपि वा।
व्यत्यये कर्मणां साम्यं पूर्ववच्चाधरोत्तरम्॥

(ख) शूद्रायां ब्राह्मणाज्जातः श्रेयसा चेत्प्रजायते।
अश्रेयान्श्रेयसीं जातिं गच्छत्या-सप्तमाद्युगात्॥

अथवा

अधोलिखितेषु यथेच्छमेकमाश्रित्य टिप्पनी लेख्या। 5×1 = 5

(क) शूद्रः, (ख) अन्नप्राशनसंस्कारः, (ग) मोक्षः।

ग-विभागः

5. यथेच्छमेकः प्रश्नः समाधेयः। 10×1 = 10

(क) वैदिकरीतिं समाश्रित्य राज्ञः अभिषेकः वर्णनीयः।

(ख) राजकार्यावेक्षणे सप्ताङ्गतत्त्वस्य गुरुत्वं वर्णनीयम्।

6. यथेच्छं द्वितयस्य संस्कृतेन देवनागरलिप्या च टीकां लिखत। 5×2 = 10

(क) राजधर्मः, (ख) सत्याग्रहः, (ग) विग्रहः, (घ) आसनम्।

अथवा

अधः प्रदत्तेषु श्लोकेषु यथेच्छं द्वयं प्रसङ्गोल्लेखपूर्वकं संस्कृतेन देवनागरलिप्या च व्याख्येयम्। 5×2 = 10

(क) बालोऽपि नावमन्तव्यो मनुष्य इति भूमिपः।
महती देवता ह्येषा नररूपेण तिष्ठति॥

(ख) अपध्यानमलो धर्मो मलोऽर्थस्य निगूहनम्।
सम्प्रमोदमलः कामो भूयः स्वगुणवर्जितः॥

(ग) श्रेष्ठा बुद्धिस्त्रिवर्गस्य यदयं प्राप्नुयान्नरः।
कर्मणा बुद्धिपूर्वेण भवत्यर्थो न वा पुनः॥

N.B. : *Students have to complete submission of their Answer Scripts through E-mail / Whatsapp to their own respective colleges on the same day / date of examination within 1 hour after end of exam. University / College authorities will not be held responsible for wrong submission (at in proper address). Students are strongly advised not to submit multiple copies of the same answer script.*

——×——